

Návrh metodického pokynu pro vodoprávní úřady ke zvládnutí havárií

RNDr. Martin Udatný, Ph.D.

Mgr. Martin Pták

Odbor ochrany vod MŽP

Ministerstvo životního prostředí

Metodický pokyn pro vodoprávní úřady ke zvládnání havárií

hlavní oblasti

- **právní předpisy a vymezení pojmů**
- **spolupráce s dalšími složkami**
- **příslušnost VPÚ**
- **personální zabezpečení a dostupnost pracovníků VPÚ**
- **technické vybavení**
- **odběry vzorků**
- **informace o možné havárii a zásady přenosu informace, rozhodnutí o reakci**
- **havarijní plány a jejich digitalizace**
- **možnost schvalování provozních řádů**

Právní předpisy a vymezení pojmů

přehled právních předpisů

- vodní zákon, havarijní vyhláška, zákon o IZS
- vymezení prací při zneškodňování havárie (definuje havarijní vyhláška)
- vymezení záchranných a likvidačních prací (definuje zákon o IZS, přesněji specifikuje *Metodická pomůcka Ministerstva vnitra (2003)*)
- činnost HZS při havárii dále upravuje *Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu, Havárie ohrožující vody Ropné havárie, (2017)*
- záchranné a likvidační práce prováděné HZS se omezují na prvotní úkony při havárii

Spolupráce s dalšími složkami (HZS ČR a ČIŽP)

- HZS ČR v rozsahu zákona o IZS řídí provádění záchranných a likvidačních prací, i když není přítomen VPÚ (***měl by se dostavit na místo havárie neprodleně po vyrozumění ze strany HZS ČR***). Není-li to možné, spolupracuje HZS ČR v rozsahu své věcné působnosti s ostatními subjekty podílejícími se na řešení havárie.
- VPÚ příslušný podle místa havárie si může vyžádat spolupráci ČIŽP, SPP, Policie ČR a dalších zasažených VPÚ
- pokud se jedná o havárii, kterou lze řešit jen s použitím mimořádných odborných znalostí, může ČIŽP od VPÚ převzít řízení prací při zneškodňování havárie a šetření příčin havárie
- upravuje interní METODICKÝ POKYN č. 15/2024 k postupu ČIŽP po oznámení nebo zjištění havárie na vodách

Spolupráce s dalšími složkami (SPP a SVT)

- spolupráci SVT při zneškodňování havárií na vodních tocích upravuje § 10 vyhlášky č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- SVT postupuje podle havarijní vyhlášky č. 450/2005 Sb. a vytváří si organizační, věcné a personální podmínky
- SVT zřizuje funkci havarijního technika, který koordinuje postup SVT při spolupráci na zneškodňování havárie, a zajišťuje jeho potřebnou dosažitelnost i mimo obvyklou pracovní dobu.

Příslušnost VPÚ

- příslušným VPÚ je obecní úřad obce s rozšířenou působností, nebo krajský úřad (VPÚ KÚ) při tzv. mimořádné situaci, kdy havárie přesáhne území správního obvodu ORP **nebo možnosti obecního úřadu ORP** (§ 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona).
- pokud havárie přesáhne území správního obvodu KÚ, činí opatření ten KÚ, který je havárií nejvíce zasažen. S tímto KÚ činícím tato patření spolupracuje KÚ, který byl havárií zasažen.
- pokud havárie nastane na území ORP, **keré nebude v danou dobu držet dostupnost pro řešení havárie, jedná se o mimořádnou situaci**, jejíž řešení je ve smyslu ustanovení § 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona mimo možnosti daného VPÚ (ORP) a nastupuje proto příslušnost VPÚ (KÚ).

Personální zabezpečení a dostupnost pracovníků VPÚ

- VPÚ jako orgán koordinující zmáhání havárie (ORP/KÚ) **má** zabezpečit nepřetržitou dostupnost pracovníků VPÚ s možností havarijního výjezdu/zásahu
- vodní zákon tuto nepřetržitou dostupnost přímo nenařizuje. **Personální a organizační otázky jsou v gesci vedení úřadu** (tajemník), resp. MV jako gestora zákona o obcích.
- způsob a rozsah zajištění nepřetržité dostupnosti na jednotlivých VPÚ (ORP) ve své působnosti stanoví **VPÚ (KÚ)** zejména s ohledem na místní podmínky (četnost rizikových zařízení schopných vyvolat havárii, charakter toků aj.) a míru rizika vzniku havárií v územní působnosti jednotlivých VPÚ (ORP).
- činnost zaměstnance VPÚ zabezpečujícího nepřetržitou dostupnost spočívá v přijímání informací o událostech s možným dopadem na vodní prostředí prostřednictvím pohotovostního mobilního telefonu. Tento zaměstnanec po přijetí takovéto informace na základě konkrétních skutečností **posoudí nutnost a efektivitu své účasti a dalších dotčených subjektů (HZS ČR, pokud již není na místě, ČIŽP a SPP)** na řešení mimořádné události v místě.
- školení zaměstnanců VPÚ **bude probíhat ze strany KÚ nebo odborného subjektu** (např. VÚV TGM, v.v.i.), případně ze strany subjektu, který má zkušenosti ze zásahu při havárii (HZS ČR, ČIŽP a SPP).
- **nepřetržitá dostupnost pracovníků VPÚ je pracovní pohotovostí podle zákoníku práce**

Technické vybavení

- **technické zabezpečení, musí být k dispozici v co nejkratším čase a organizačně i finančně zajištěno tak, aby jej bylo možno využít bezprostředně po zjištění havárie.**
- **pohotovostní mobilním telefon**
- **mapové a informačními podklady (*předem vybrané odběrné profily*, potenciální zdroje kontaminace a očekávané kontaminanty)**
- **zaměstnanec VPÚ má mít k dispozici *dopravní prostředek***
- **odběr vzorků zasažené povrchové vody včetně sedimentů, organismů a vypouštěných OV SPP.**
- **není však dotčena možnost odběru vzorků dalšími orgány. VPÚ by tedy měl disponovat alespoň základním vybavením pro případný odběr vzorků**
- **doporučené základní technické vybavení bude přílohou MP**

Odběry vzorků

- odběr vzorků zasažené povrchové vody včetně sedimentů, organismů a vypouštěných odpadních vod v havárii zasaženém území zajišťuje příslušný správce povodí (SPP) včetně předání do laboratoře
- toto ustanovení nevyklučuje možnost jiných subjektů podílejících se na zmáhání havárie (HZS ČR, VPÚ, ČIŽP, Policie ČR) odebírat vzorky, přičemž jimi odebrané vzorky jsou rovněž využitelné pro šetření příčin havárie.
Odběr vzorků je součástí šetření příčin havárie a VPÚ je rovněž příslušný ke koordinaci odběru vzorků, je-li přítomný na místě havárie.
- VPÚ by tedy měl disponovat alespoň základním vybavením pro případný odběr vzorků, *byť odběr vzorků ze strany VPÚ bude probíhat spíše v omezené míře.*
- rozsah požadovaných analýz by měl být určen (*primárně VPÚ*, ev. ČIŽP *ve spolupráci s SPP*)
- podrobnosti stanoví novela havarijní vyhlášky č. 450/2005 Sb.

Informace o možné havárii a zásady přenosu informace, rozhodnutí o reakci

- klíčovým aktérem a prvotním koordinátorem komunikace je HZS ČR
- HZS ČR neprodleně informuje o této havárii VPÚ příslušný podle místa havárie a další složky
- dojde-li k oznámení havárie na jiný orgán, např. VPÚ, Policii ČR, ČIŽP či SPP, tento ji oznámí HZS ČR
- o veškerých činnostech týkajících se zneškodňování havárie vedou VPÚ (ORP i KÚ) záznamy ve formě havarijní knihy (obsah komunikace, odběr vzorků, foto/video dokumentace)
- ověření informace o havárii provádějí HZS ČR a VPÚ ve vzájemné spolupráci. Cílem je rozhodnout, zda se skutečně jedná o havárii nebo jen o situaci s minimálním vlivem na recipient
- rozhodnutí o typu reakce, řízení a koordinaci prací je v kompetenci HZS ČR a příslušného VPÚ.
- HZS ČR je o havárii informován jako první a provádí v místě havárie prvotní zásah, o kterém pořizuje protokol, který je předán VPÚ, jakmile je VPÚ schopen ujmout se řízení prací při zneškodňování havárie.
- rozhodnutí o závažnosti havárie a zahájení činností se provede zejména na základě intenzity projevů havárie (viditelné zbarvení vody, viditelnost znečištění /např. ropné látky nebo jiné znečištění plovoucí na hladině/, úhyn vodních organismů, intenzivní zápach aj.)

Děkujeme za pozornost

martin.udatny@mzp.cz

martin.ptak@mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí

@mzpcr

@ministerstvo_zp

Ministerstvo životního prostředí

@ministerstvozivotnihoprostredi